

L'AIRE I EL MEDI

PRESENTACIÓ,

A CÀRREC DE

JOSEP ENRIC LLEBOT,

MEMBRE DE LA SECCIÓ DE CIÈNCIES

I TECNOLOGIA

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Els darrers cent anys han estat abundosos en importants transformacions socials i tecnològiques. Dues guerres generalitzades, ultra una munió de conflictes bèl·lics regionals i locals, mostren encara com és de difícil pal·liar els legítims interessos de les comunitats humanes quan es contraposen. El mapa polític del món és dinàmic i cal progressar molt encara en la metodologia de la seva gestió. El desenvolupament industrial, el creixement demogràfic i els canvis en els sistemes de comunicació i informació, molt accelerats especialment en els darrers vint-i-cinc anys, configuren també un entorn característic del darrer segle. En aquest context, es pot dir que la relació de la humanitat amb els quatre elements fonamentals, l'aire, l'aigua, el foc i la terra, ha canviat molt durant els darrers cent anys, especialment pel que fa a l'aire. Així, mentre que fa temps que són ben conegudes la major part de transformacions que la societat contemporània ha aplicat sobre el sòl, l'aigua i, fins i tot, el foc, l'aire sempre ha quedat a part, com l'embolcall generós i inesgotable que envolta la superfície terrestre. El coneixement científic del comportament de l'aire tampoc no ha estat una disciplina a la qual tradicionalment s'hagin dedicat gaires esforços. La meteorologia moderna va néixer fa poc més de cinquanta anys i la climatologia s'ha desenvolupat fa no gaire més de vint-i-cinc anys.

En aquest context s'emmarca aquest quart volum de la sèrie sobre els quatre elements fonamentals i el medi, dedicat, en aquest cas, a l'aire. Correspon als textos que es van presentar en el decurs de l'activitat que va cloure el conjunt de quatre cicles de conferències dedicats a presentar, sota diferents perspectives, les relacions de l'aigua, la terra, el foc i l'aire amb el medi. Amb aquests quatre cicles de conferències, l'Institut d'Estudis Catalans, amb la col·laboració de l'Obra Social de Caixa Sabadell i mitjançant la participació activa i les aportacions de les societats filials, ha pretès oferir una visió

transversal i actual dels quatre elements fonamentals i la seva relació amb el medi.

Dels quatre elements fonamentals, l'aire és el que està repartit de manera més homogènia per tot el globus i, probablement gràcies a això, és el que encara no té assignats drets de propietat. Per això, fins fa relativament poc, se li ha prestat poca atenció legislativa. En canvi, recentment, els problemes sorgits a causa de l'escalfament del planeta com a conseqüència del canvi de la concentració d'alguns gasos a l'atmosfera i l'evolució de la qualitat de l'aire a les concentracions urbanes i industrials han fet desenvolupar un ampli cos legislatiu tant a escala internacional com nacional.

En el cicle «L'aire i el medi» es va parlar del règim jurídic i de la contaminació de l'aire, del càlcul i de la mesura dels fluxos de carboni, de la meteorologia contemporània, de l'escalfament de l'atmosfera i de la relació d'aquest fenomen amb els possibles canvis del clima, del vent a la literatura, dels aires a la Grècia clàssica, del pol·len i de la seva dispersió i, fins i tot, de la resposta sensorial olfactiva. Va resultar un conjunt de conferències interessants i necessàriament heterogènies que aportaren una visió de l'aire des de moltes disciplines diferents. El text que presentem reuneix essencialment els materials que es van dictar durant un mes llarg d'activitats, però amb la virtut de posar-los tots junts, amb la qual cosa s'ofereix una visió poc present a les lleixes de les nostres biblioteques. Quan es parla de gestió ambiental, sovint es troba a faltar la visió interdisciplinària i integradora dels problemes ambientals, en contraposició amb la visió especialitzada i compartimentada amb què sovint s'afronten. Cadascun dels escrits d'aquest volum aporta una visió disciplinària sobre l'aire, però, en canvi, el lector, en moure's pels textos, podrà obtenir una singular i personal visió integrada de l'aire i el medi.

Amb aquest volum s'arriba al final d'una petita aventura del coneixement. És de lloar i d'agrair l'esforç que han fet

l'Institut d'Estudis Catalans i les societats filials per dur a terme l'organització del cicle de conferències «Els quatre elements fonamentals i el medi» i publicar els materials presentats. També és just agrair la sensibilitat i la col·laboració de l'Obra Social Caixa Sabadell, que ha donat suport a la realització dels cicles. La visió dels quatre volums publicats produeix la satisfacció de la feina feta i el convenciment que des de l'Institut hem col·laborat a afegir un gra de sorra al coneixement d'allò que configura una part de l'arquitectura biofísica del nostre món.